

(leso), spletenim iz protja, da so ga zavarovali pred zvermi, in ga stražili do bridkega konca. Podrobnosti o tem, kakšnega načina so se zaradi težkih razmer domislili v kot stisnjeni Brginci, ki so na sodni dan vas ob vznožju Muzcev in Stola "olajšali" za skoraj polovico duš, si preberite sami ... Pomenljiv je podatek, da naj bi bili pri žalostnem dogodku navzoči tudi otroci, da bi *videli, kako se v tej vasi živi in kako se v hudih časih ravna*, ter spoznali, *kaj vse je potrebno narediti, da mladi rod preživi in da ostane vas pri življenju*. Tako okleščeno je sestradano prebivalstvo vendarle dočakalo odrešilno pomlad.

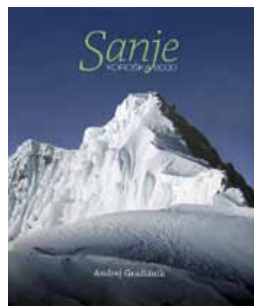
Zgodbo, ki res ni lepa in prijetna, kot pravi njen avtor, a je napisana tako tekoče in berljivo, da 28 poglavij preberemo na en mah, je avtor pomenljivo posvetil slovenskim vasem, "ki so preživele temo srednjega veka, ohranile svojo govorico in ubranile svojo posest, tako da so danes živi mejniki zemlje, na kateri živimo Slovenci". Poleg pomembnega zgodovinskega zapisa je knjiga, ki jo dopolnjujejo ilustracije Rudija Skočirja, dragocena tudi zaradi številnih narečnih besed, ki so ostale iz davnih časov in katerih razlago najdemo v opombah. Brginci so preprosto ena boljših pa tudi ena pretresljivejših knjig, ki so mi prišle pod roke v zadnjem času. Zaradi kratkega kolektivnega zgodovinskega

spomina in pomenljive sporočilnosti preteklih dogodkov za prihodnost bi bilo nemara dobro, da bi jo prebral sleherni Slovenec. Še zlasti v teh časih.

Mateja Pate

In hrepenenje je meso postalo

Andrej Gradišnik: Sanje: Koroška 8000. Črna na Koroškem, Koroški alpinistični klub, 2013. 166 str.

"Sanje, ki jih sanjamo pri belem dnevu, dobijo pravo vrednost in smisel iz uresničitvijo. Srečen je, kdor dosanja svoje sanje," je ena od poudarjenih misli Andreja Gradišnika, ki so tu in tam zapisane ob robu strani. Pred nekaj desetletji je bila med ljudmi pogosta opazka, da so alpinisti malo (ali precej, odvisno od inteligence in mentalitete sogovornika) nori in lahkomiselni, ker *rinejo* v hribe in tvegajo življenje. Morda bi se nekateri bolj dojemljivi med njimi vsaj malo zamislili nad naslednjo avtorjevo trditvijo: "Na svoj sanjski vrh visoko nad

oblaki želim, da bom potem lahko živel polnejše resnično življenje v dolini." Me prav zanima, koliko od njih bi se upalo uspešnemu direktorju podjetja zabrusiti v obraz, da je trapast, ker se ukvarja z alpinizmom.

Knjiga Sanje, s podnaslovom Koroška 8000 in posvetilom prijateljem, ki so za vedno ostali v gorah, je nadvse primeren zaključek tridesetletnih prizadevanj in sanj koroških alpinistov o čisto svoji odpravi na osemtisočak. Vse, kar bi bilo manj, ne bi bilo primeren zaključek tega, za njih tako pomembnega in zaželenega podviga. Da, podviga, pa čeprav so se povzpeli na vrh "samo" po *normalki*, toda brez dodatnega kisika in višinskih nosačev. Gre za privlačno in zanimivo monografijo o uspešnem zaključku dejanja, o katerem so sanjale generacije koroških alpinistov. Sicer nisem štel, vendar sem dobil vtis, da so sanje, v različnih izpeljankah, največkrat uporabljena beseda v knjigi. Avtor Andrej Gradišnik, tudi sam član odprave, se je pri opisovanju himalajske ekspedicije na 8051 metrov visoki Broad Peak v Pakistanu držal že preverjenega načina. Kmalu postane jasno, da ničesar niso prepustili naključju, saj so fantje med pripravami na uresničitev svojih sanj trdo in sistematično trenirali. Morda se ta režim odraža tudi na

uvodnih straneh knjige, ki so za bralca nekakšno ogrevanje in ga pripravljajo na kasnejši potek odprave. Na srečo se Gradišnik ne omeji zgolj na golo kronološko nizanje in površinsko opisovanje dogodkov, temveč vmes – včasih tudi hudomušno – vpleta osebne prigode, razmišljanja in dvome ter se na ta način izogne dolgočasnosti. Besedilo vsečno poživijo dialogi v koroškem narečju. Dobre fotografije pripomorejo k fotogeničnosti knjige. Nekateri koroški alpinisti so že pred to odpravo stali na osemtisočakih (Čo Oju, Daulagiri, Everest). Od štirih (koroških) članov smučarske odprave Dava Karničarja na Mount Everest so trije dosegli vrh. Tokrat pa gre za čisto, avtohtono koroško moštvo sedmih prijateljev, brez tujih primesi. V vztrajanju pri lokalni koroški odpravi so bili tako odločni, da so zavrnili generalno pokroviteljstvo Planinske zveze Slovenije, ker je slednja pomoč pogojevala z vsaj dvema alpinistoma iz drugih krajev Slovenije. Knjiga je razdeljena na 14 poglavij, ki predstavljajo zaokrožene enote posameznih krajših obdobij, dogodkov ali dnevnih etap. Gradišnik nas doživeto vodi skozi dogajanje na gori – od prehoda čez majavo improvizirano brv, kjer je deroča ledeniška reka odnesla nosača neke

Planinski vestnik tudi na iPadih v aplikaciji Trafika

Aplikacija (e-trafika) za dostop do revije je brezplačna in si jo naložite preko App Store oz. iTunes.

- Cena posameznega izvoda je v e-trafiki 2,99 € (redna cena v prosti prodaji: 3,40 €).
- Celoletna naročnina stane 29,49 € (namesto redne cene: 34 €).

odprave, in naprej gor, od enega višinskega tabora do drugega, vse do vrha. Kljub slabemu vremenu in mestoma globokemu snegu na pobočjih mogočne gore, s katerih se vsipajo plazovi, vztrajno prodirajo navzgor, ker zaradi tesno odmerjenega časa nimajo rezervnih dni. Gradišnikovo opisovanje je tako plastično, doživeto in neposredno, da se bralcu zdi, da je na prizorišču hkrati z njim in gleda svet skozi njegove oči. Ko sem prebral knjigo, sem pomislil na Messnerjev komentar izpred skoraj desetih let, da lahko dandanes že vsaka bogata gospodinja prileze na Everest. Njegove besede se verjetno nanašajo na nekatere vodene kliente, ki dihajo zrak iz jeklenk, in jih šerpe spredaj vlečejo z vrvjo in zadaj z rokami potiskajo navzgor, vse kakor pa ne držijo za vzpone *by fair means*.¹ Iz opisovanja postopnega vzpenjanja Korošcev proti vrhu je očitno, da jim ničesar ni bilo podarjeno, temveč so si vrh pošteno prigrarali. Nenazadnje tudi zato, ker so jim člani drugih odprav "uvidevno" prepustili prednost pri gaženju skozi novozapadli sneg. So bili pač *strong Slovenian team*.²

Mire Steinbuch

Cvetoče Alpe

Ansgar Hoppe: Alpske cvetlice. Kranj. Narava, 2013. 193 str.

Založba Narava nam vedno znova ponuja – naravo. V vsej raznoliki lepoti, ki jo,

¹ S poštenimi sredstvi.

² Močna slovenska ekipa.

še posebej gorska narava, premore. Knjiga Alpske cvetlice je žepni priročnik, ki vsebuje pregled več kot petsto (500) cvetlic celotnih Alp. Iz nemškega jezika, avtor je Ansgar Hoppe, profesor botanike v Hannoveru, je delo prevedel Milan Lovka. Cvetlice so v knjigi urejene po prevladujoči barvi cvetov (rdeča, bela, modra, rumena in zelena), znotraj tega pa po številu venčnih listov (4, 5, več ali somerni cvetovi). Za boljše razumevanje najprej velja dobro preučiti pregledno ilustrirana strokovna poimenovanja na zadnjih dveh straneh, da bomo, denimo, razlikovali med napijenim in nazobčanim listom (kakšen pa je "izrobljen" list srčastolistne mračice, pa ne izvemo). Priročnik je "ljudski", res enostaven za uporabo in temu primerni so tudi opisi posameznih cvetlic. Najprej je tu fotografija cvetoče rastline, ki pa je včasih za dobro prepoznavanje majhna. Cvetovi so ponekod skoraj nerazpoznavni (npr. alpski talin), težko je tudi ločiti med nekaterimi zelo podobnimi rastlinami (npr. vetrovka, velestika in špajka so si na fotografijah zelo podobne, pa homulice in nekateri kamnokreči tudi). Poleg slike je vedno slovensko in latinsko ime rastline, slovensko ime družine, čas cvetenja in višina rastline. Zanimiv je grafični podatek o pojavljanju rastline – Alpe so razdeljene na pet območij in pobarvan kvadrat predstavlja območje, kjer najdemo rastlino. Če je v njem krog, pomeni, da je rastlina tam bolj redka (razpršena). Zelo zanimivo je ugotavljati, katere cvetlice je avtor uvrstil in katere od pri nas rastočih, pogostih ali pa endemitov, manjkajo. Ni navadnega volčina, obirskega grobeljnika, wulfenovega jegliča, srebrne krvomočnice, froelichovega svišča pa še bi se našlo. Je pa v priročniku samo na avstrijskem Koroškem rastoča vulfenovka. Očitno je cvetlic še več in bi knjigo mirno širili. Zanimivo je tudi, da je v knjigi hoppejeva

gladnica - ki pa ne nosi imena po avtorju knjige, pač pa po botaniku iz prehoda 17. v 18. stoletje. Poleg osnovnih podatkov je za bolj ogrožene rastline (s t. i. rdečega seznama) to v knjigi posebej označeno, označene so tudi strupene cvetlice. Vsaka cvetlica je potem opisana po najbolj prepoznavni značilnosti, v dodatnem opisu pa najdemo še nekaj znakov, ki nam jo pomagajo natančneje določiti. Seveda je vse kratko in jedrnat, na kratko pa je navedena tudi razširjenost (ne le po področju Alp, pač pa tudi po vrsti zemlje in pogostnosti pojavljanja). Tu se seveda lahko kdaj vprašamo, kako to, da je kakšna cvetlica, ki jo pri nas vidimo kar pogosto (npr. alpski pečnik in pasji zob) označena kot redka. Alpe so pač velike – in pisane. Zanimivo je tudi to, da so nekatere cvetlice pogoste, pa so vendar na seznamu ogroženih. Nekatero navidez samo naše cvetlice, kot so triglavska neboglasnica, triglavska roža in triglavski dimek rastejo v kar dobršem delu Alp, smo pa ponosni, da vsaj dimek nosi Triglav tudi v latinskem imenu (*Crepis terglouensis*). Skratka, priročnik Alpske cvetlice je tudi spodbuda ne le za odkrivanje cvetlic, pač pa tudi za primerjanje, dodatno iskanje, npr. za ugotavljanje, zakaj je alpska

barska kopinšnica "omamna rastlina", če pa nima znaka za strupeno. Morda pa je le tako lepa - zaradi modrih jagod? Lahko se poigravamo tudi z imeni in brž ugotovimo, da je botanika očitno kar živahna veda, saj se v nekaj letih nekatera imena rastlin (tako latinska kot naša) spremenijo – tu ne vem, ali v znanosti ali le v "ljudskih priročnikih". Če pogledamo samo nekaj primerov iz te knjižice. Včasih smo rekli planinsko sončece, danes je to planinski popon. Včasih smo rekli lepi jeglič, v knjigi piše avrikelj. Včasih je bil okroglostni mošnjak po latinsko *Thlaspi rotundifolium*, danes je to (sodeč po knjigi) *Thlaspi cepaeifolium*, julijski lan je bil *Linum julicum*, v knjigi je *Linum alpinum*. In tako naprej. Nekoč je bila marjetičastolistna nebina, danes je marjetičasta nebina. Saj ne gre za kritiko, ampak, če smo uporabniki zgolj "ljudski botaniki", bi bilo dobro, da nekako izvemo, zakaj take spremembe. Ali pa, da so navedene različice imen. Za konec lahko zapišemo tako, kot avtor v uvodu: "*V Alpah vlada tolikšna raznovrstnost živobarnih cvetlic kot skoraj nikjer drugje v Evropi. To je še toliko bolj presentljivo, ker alpske rastline živijo v ekstremnih podnebnih razmerah. Z bleščečimi barvami cvetov privabljajo opaševalne žuželke, ki so še*

Planinski vestnik na Wikipediji

O Planinskem vestniku (PV), reviji Planinske zveze Slovenije za ljubitelje gora in najstarejši reviji na Slovenskem, ki izhaja vse od 1895, si lahko preberete informacije tudi na največji spletni podatkovni zbirki – na Wikipediji, prosti enciklopediji (http://sl.wikipedia.org/wiki/Planinski_vestnik).

Po uspešno izvedeni digitalizaciji in elektronskem kazalu PV predstavlja naš najpopolnejši zgodovinski arhiv. Predstavljene teme so: Zgodovina, Dosedanji uredniki, Stalne rubrike Planinskega vestnika, Digitalizacija vseh letnikov, Izhajanje revije, Zunanje povezave.

Objavljenih je tudi nekaj primerov naslovnice, kako se je revija vizualno in tudi tehnično spreminjala od začetkov leta 1895 do danes, prav tako so tam navedeni sedanji člani uredniškega odbora Planinskega vestnika.

Zdenka Mihelič